

A Fő utca menti kereszt, a Hanyi út menti kereszt, a Macki keresztje, a Besenyei-kereszt, Mária-szobor a Mária és Tank utcák kereszteződésében, a Szent Vendel-szobor a 31-es főút mentén és két falfülkés ház a Széchenyi István utca 18 és 20 szám alatt is egyedi tájértékek.

Gémeskút a Váci-tanyától délkeletre, a Parlag területi gémeskút, a Mikszáth Kálmán mellszobor az általános iskola udvarán, a Bajcsy-Zsilinszky utcát követő földutat keresztező csatorna, a Bartus-tanyától délnyugatra található pince és a központi emlékpark is a tájértékek közé tartozik.

A községen számos természeti, vagy környezeti érték is található. Köztük talán az egyik legjelentősebb az Erdőtelki Arborétum. Az Erdőtelki Arborétum növényanyagának összeállítása növényföldrajzi szempontból is értékes. A jelenlegi terület 25,5 ha, fokozottan védett, ebből 6 ha nagyságú terület látogatható. Az arborétum növényzete: díszfák, díszcserjék, örökzöldek, évelő, vízi növények, talajtakarók. Itt található az ország legnagyobb, 3,5 m-es cukorsüveg fenyője (Picea glauca 'Conica'), továbbá teltvirágú vadcseresznye (Aesculus hippocastanum 'Baumanii'), nagymagvú tiszafa (Torreya californica), ezüsttörzsű fenyő (Pinus bungeana) legnagyobb hazai példánya, sárgatermésű tiszafa (Taxus baccata 'Lutea'), téli zöld tölgy (Quercus turneri), szillevelű gumifa (Eucommia ulmoides), Saághy lucfenyője (Picea saághi). Gazdag a kert juharfa, orgona, borbolya, madárbirs gyűjteménye (fajok és változatok).

A természeti értékű egyedi tájértékekhez sorolható a településen található két gólyafészek, a világos kőris a Váci-tanyától délkeletre, a Postaút, a Csordakút út, az Alaszkahorgásztó, a Kő-kerti-tó, a nyárfa csoport a Benes-kúriától északkeltere, a vadgesztenye fa a Táncsics Mihály utcán, az akácos mezsgye külterületen, és az ezüstjuhar fa a II. Rákóczi Ferenc utca 4. szám előtt.

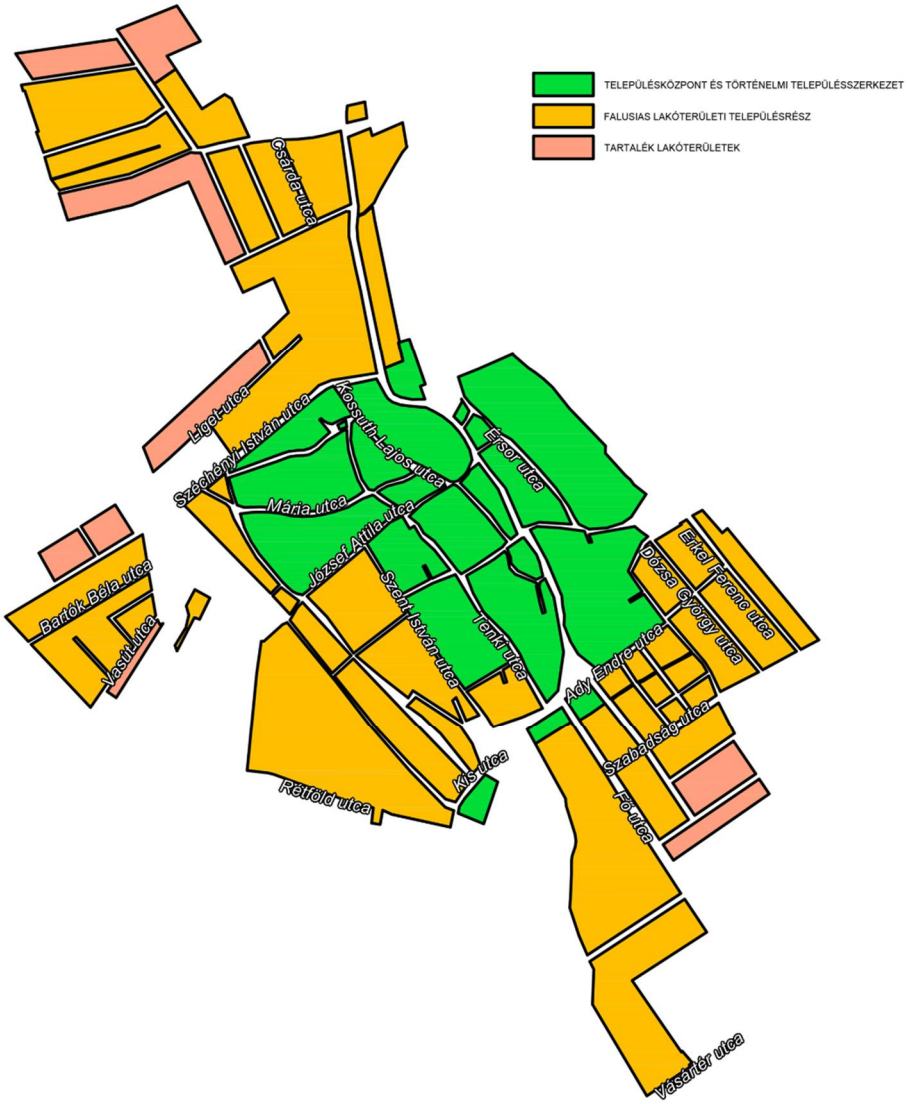

A Csörsz-árok is egyedi tájérték, mely Kál és Erdőtelek határán húzódik. A Csörsz-árok sánc része jól látható, keresztezi a vasút és a közút vonalát. A sánc kb. 9 m széles, kb. 2 m magas. Az árok kb. 5 m széles. A sáncrész helyenként szántóba és gyümölcsösbe húzódik, a sánc helyenként elszántott.

4.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

A település szerkezet három elkülöníthető településrészre osztható. A település történelmileg legkorábban kiépült része, ami egyben a központi településrész is. A központi (történelmi) településrész településszerkezete megtartandó, a kialakult utcaszerkezet magán hordozza a spontán növekedett település fejlődésének történetét. Itt találhatók meg a község igazgatási épületei, és intézmények jó része is. A második településkarakter a falusias lakóterületi területrész, mely a település legnagyobb részét foglalja magába. Az épületek elhelyezése itt oldalhatáron álló, és többnyire földszintes kialakításúak. A telkek gazdálkodásra is alkalmas méretűek. Az előkertesen épület házak mögött udvar illetve kert is van a legtöbb

esetben. A harmadik területrész a lakóterületek tartalék területei, ahol az épületek elhelyezésének lehetőségét a szabályozási terven egyenként kijelölt építési hely határozza meg. A település jelentős lakóterületi tartalékokkal rendelkezik, így az újonnan építkezni szándékozók a település bármely területén találhatnak megfelelő helyet leendő otthonuk számára.

A központi és a falusias lakóterületi településkarakterű településrészek nagyon hasonló kialakításúak, ezért két településkarakterre vonatkozó ajánlások tartalmazhatnak átfedéseket. Ezek a területek építési övezeti szabályozásban sem sokban térnek el egymástól így több esetben nem fogalmazunk meg külön javaslatokat, hanem együttesen kezeljük a két karaktert.

5.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra vonatkozóan, hogy milyen mértékben legyen tekintettel egy új épület, településrész és annak környezete a vele együtt látható építményekre és különösen a szomszédok elvárásaira, elsősorban etikai elvárások, és csak kisebb részben építészeti javaslatok fogalmazhatók meg. A települési együttélési elvárás az, hogy az építési, környezetalakítási beavatkozások a kialakult állapotnál kedvezőtlenebb állapotot ne idézzenek elő, lehetősége szerint a település vonzerejének erősítését segítse. Az építészeti javaslatok ennek tükrében olyan településarculat elérését segíthetik, amelyben a kialakult arculatot nem értékelik le az újabb kirívóan eltérő, hivalkodó épületek és zöldfelületek. Néhány nyilvánvalóan bántó építészeti megnyilvánulás kizárásán túl a maximális igényszintet minden építési és környezeti beavatkozás tervezetnél a legtehetségesebb helyi és térségi művészek szakértői véleménye jelentheti. A helyi civil szervezetek folyamatos kontrollja és észrevételei segítik az önkormányzati döntéshozókat, hogy a kevés feszültséget ébresztő átlagos szintet el lehessen érni.

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

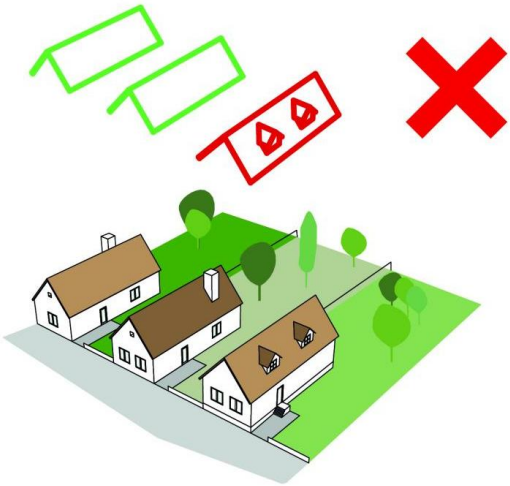
Központi településrész

Magasság

Erdőtelek központi területrésze a község legrégebbi területeit, intézményeit magába foglaló településrésze. A központi településrészen a lakóépületek többnyire földszintes kialakításúak, ritkán egy emeletes ráépítésűek. A meglévő házak közel azonos magasságúak, ezért a túl magas házak nem illeszkednek a központi településrészbe.

A tetőhajlásszög és tetőforma

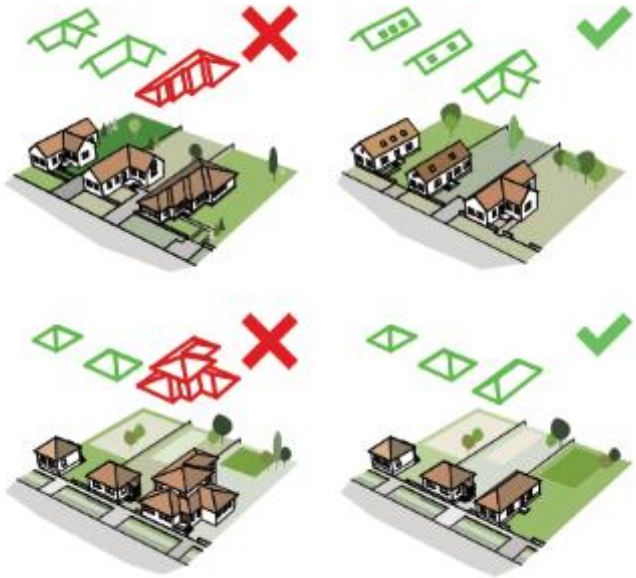

A központi településrészen a tetőkialakítások változatosak, de túlnyomó többségben a kontyolt nyeregtető, és a sátortető alkalmazások állnak. A házak tetőhajlásszöge közel azonos, ezzel egységes utcaképet formál a központi településrészen. Lapostetős tetőkialakítás nem jellemző az egész településen és ezért nem is javasolt, a későbbiekben lapostetős kialakítás alkalmazása.

A településrészen törekedni kell a szomszédos épületek tetőformáihoz való igazodásra. A ko-

rábban kialakult egységes utcakép megtartására való törekvés által megtartható az egységes utcakép kialakítás.

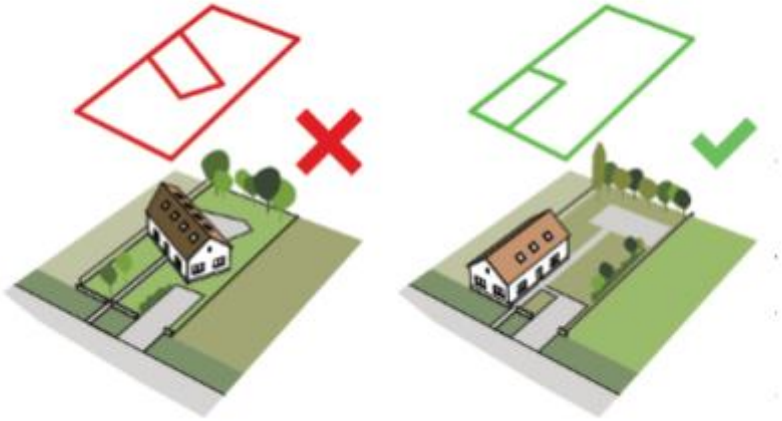

A jövőben új házak építése során érdemes arra is odafigyelni, hogy az építési hely szomszédságában lévő beépített területeken milyen tetőformát alkalmaztak. Például, ha telek körül nyeregtetős épületek állnak úgy oda *ne tördelt tetőformájú épületet tervezzünk*, hanem a többi épülethez hasonló tetőformát.

Telepítés

A településen házak telepítése jellemzően oldalhatáron álló elhelyezésű. A lakóépületek telken belüli elhelyezkedése, kialakítása utcára merőleges rendszerű, előkertes kialakítású. Új építéseknél kerülni kell az utcára nem merőlegesen történő telepítést és az indokolatlan mélységben való elhelyezést, mind a lakó, mind az igazgatási vagy más célú épületek esetében is.

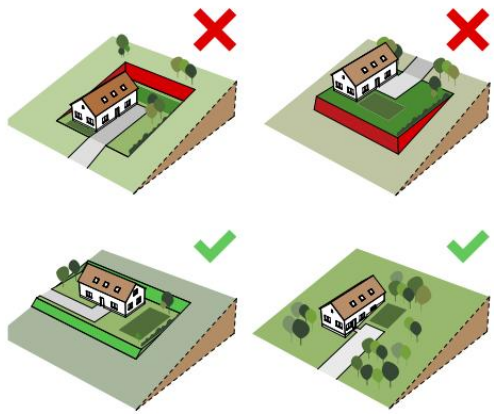

A házak telepítése a településrészen többnyire előkertes. Az új épületek elhelyezésekor kerülni kell az indokolatlanul nagy előkertek kialakítását, valamint az előkert nélküli új épületek elhelyezését. Új építések esetében 5 méteres előkert tartása a javasolt, vagy a kialakult tömbökben a már meglévő előkertméretekhez igazodva.

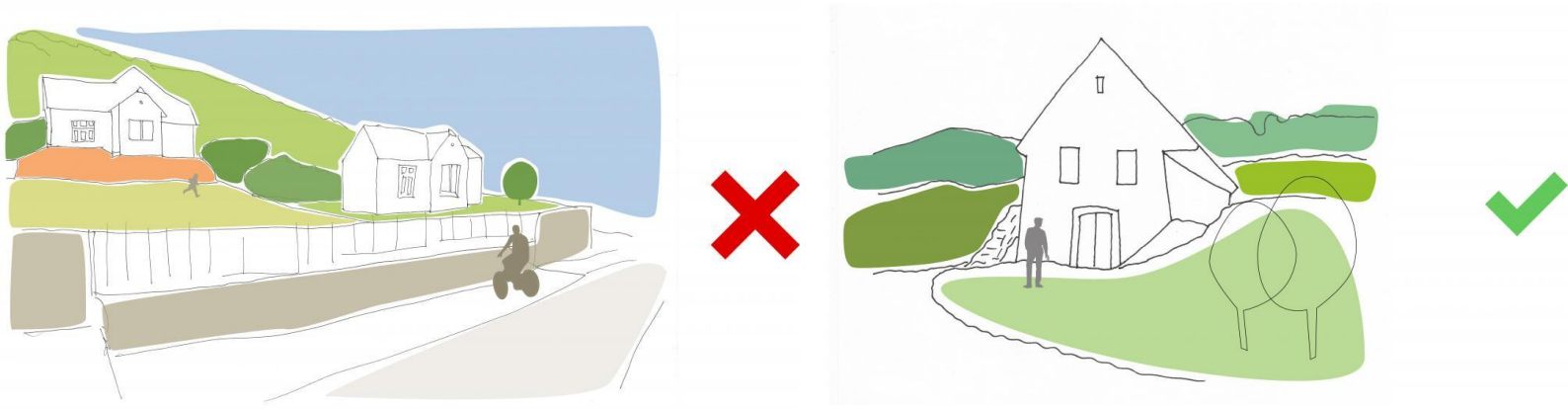

Terepalakítás

Erdőtelek község a Hevesi-sík nevezetű kistájon fekszik viszonylag sík terepen. A tájra nem jellemzőek a lejtő és emelkedő domborzat ezért az újonnan épülő házak esetében nem kell lejtős terepre számítani. Amennyiben az építési hely domborzati jellemzői mégis megkövetelik, nem javasolt az épület földbe vájása, az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlhet, a kert rosszul használható. Az épület teljesen kiemelése sem javasolható, mivel így a ház kiemelkedik a szomszédai közül.

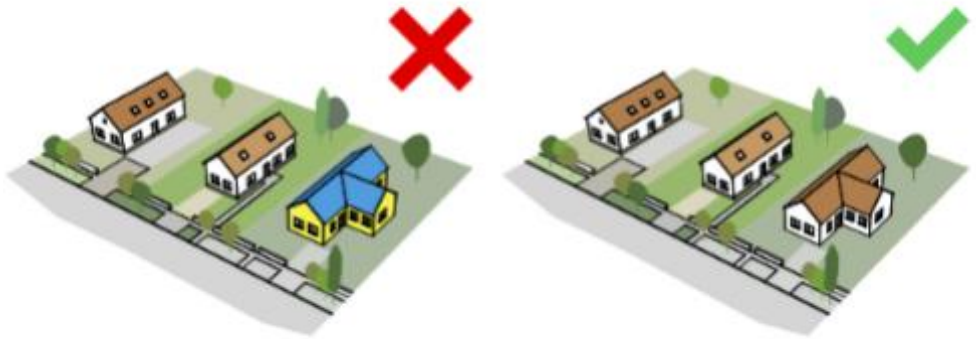
A jó megoldás, az újonnan épülő ház részleges bevágása. Az így kitermelt földdel feltölthető egyenesre a telek, kevés földet kell megmozgatni. Jó megoldás lehet még, ha az épület eleve a terepbe illesztve épül, így kapcsolata a környezetével jó a földmunka pedig minimális.

Anyaghasználat, színek

A településrész épületeinek színvilága visszafogott, megfigyelhető az illeszkedés, a hasonló anyag- és színhasználat.

A meglévő épületek színéhez igazodó, ahhoz illeszkedő új épület építése ajánlott. A rikító, feltűnő és kirívó színű fedés és burkolat kerülendő.

A tetőfedésre cserép, tegola és más anyagok használata javasolt. Fém tetőhéjalás nem javasolt. Főként a magas fényvisszaverő képességű fémlemez fedések kerülendők.

Kerítések a központi településrészen

Természetes határ, kerítés növényválasztásból.

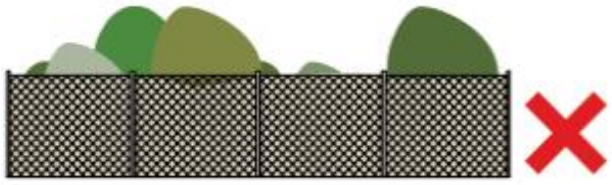
Teljesen áttört, drótfonatos kerítés.

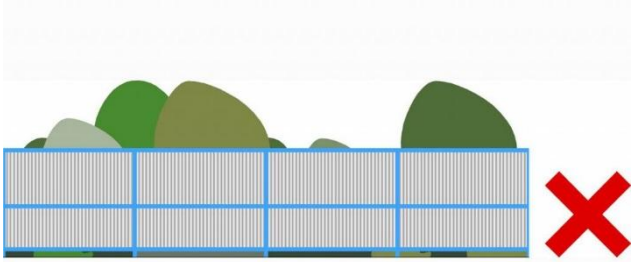

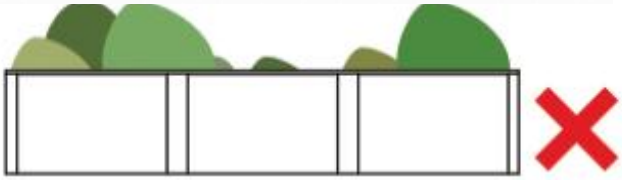
Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

Az településrészen a lakótelkek esetében az áttört kerítések alkalmazása a jellemző, a tömör és nem átlátható megoldásokkal szemben.

Áttört kerítések nádszövettel vagy más takaróeszközzel való borítása helyett a belátás korlátozására sövény létesítése javasolt.

Áttörés nélküli, falszerű kerítés elemek előkertes lakóterület kerítései körében kedvezőtlenek.

A kerítések az utcakép szerves részét képezik. Léteznek hagyományos megoldások, melyek mind anyaghasználat, mind forma és kialakítás terén megjelennek, és léteznek modern megoldások is. Erdőtelek központi településrészén a hagyományos kialakítások fordulnak elő többnyire. Alkalmazhatunk élő kerítés elemeket, mint például sövényt a meglévő szerkezet kiegészítéseként.

A kerítés lehet áttört, mely az elő és oldalkertekbe betekintést enged, vagy lehet tömör, zárt, ha magánéletünket szeretnénk megóvni, de erre jobb megoldás a sövénnyel történő takarás.